Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні циклової комісії
фахових дисциплін дошкільної освіти
(протокол № 1 від «29» серпня 2025р.)
Голова циклової комісії _____ Оксана КОЛОБИЧ

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ І ПРАКТИКУМ З ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ»

Освітньо-професійний ступінь	«фаховий молодший бакалавр»
Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А 2 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма	Дошкільна освіта
Форма навчання	денна

Львів – 2025

Силабус курсу «Культура мовлення і практикум з виразного читання» 2025-2026 навчального року

Назва курсу	«Культура мовлення і практикум з виразного читання»
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7
Циклова комісія за якою закріплена дисципліна	Фахових дисциплін дошкільної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	А Освіта А 2 Дошкільна освіта
Викладач курсу	Соболевська Оксана Богданівна
Контактна інформація викладачів	oksana.sobolevska@lnu.edu.ua goruslavuchi1@ukr.net
Консультації з курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Туган-Барановського, 7, каб.41). Також проводяться онлайн консультації на платформі Microsoft Teams. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://pedcollege.lnu.edu.ua/course/kultura-movlenny…aznoho-chytannya
Інформація про курс	Обов'язковий освітній компонент, що формує спеціальні компетентності вивчається студентами І-го курсу денної та заочної форм навчання, спеціальності 012 Дошкільна освіта впродовж другого семестру в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб підвищити у здобувачів рівень мовної освіти, фундаментальними складовими якої є культура мовлення та виразне читання – мистецтво відтворення думок і почуттів художнього твору засобами слова.
Мета та цілі курсу	**Метою** вивчення дисципліни: підвищення рівня загальної та мовної культури майбутніх вихователів; навчання студентів досконалому володінню мовними засобами; формування навичок вести монологічне чи діалогічне мовлення й виразно читати літературні твори, дотримуючись норм сучасної української мови та мовленнєвого етикету; сприяти кращому емоційному та літературному осмисленню й розумінню студентами текстового матеріалу; розвивати уміння застосовувати елементи техніки мовлення та прийоми виразного читання у навчально-виховному процесі ДНЗ. Для досягнення мети визначаються такі **цілі:**

	- ознайомити зі сучасним термінологічним апаратом; - ознайомити із методологічними засадами культури мовлення і практики виразного читання; - виробити навички аналізу типових орфоепічних, лексичних, мовностилістичних помилок; - формувати аналітичне та критичне мислення і мовленнєву компетенцію, що охоплює систему мовленнєвих умінь (вести діалог, творити усні й писемні монологічні та діалогічні висловлювання різних видів, типів і жанрів); - акцентувати на базовому понятті мовної норми, формувати вміння давати оцінку мовленнєвим явищам.
Література для вивчення дисципліни	**Основна:** 1. Єременко Т. Є. Виразне читання художнього тексту: від теорії до практики / Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського /. Одеса : Магістр, 2019. 208 с. 2. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ: Літера, 2020, 224 с. 3. Микитюк О. Р.Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. 236 с. 4. Федієнко В. Основи швидкочитання. Харків: Школа, 2021. **Допоміжна:** 1. Благун Н.М. Основи культури й техніки мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 41 с. 2. Василенко В. А. Риторична культура професійного мовлення: курс лекцій. Суми, 2023. 377 с. 3. Кравцова І. А. Основи культури і техніки мовлення: навчальний посібник . Кривий Ріг: КПІ ДВНЗ «КНУ, 2016. 294 с. 5. Мельник Т., Струганець Л. Культура мови: від теорії до практики: навчальний посібник. Київ: Навчальна книга – Богдан, 2017. 216 с. 6. Микитюк О. Культура мовлення: навч.посібн. Львів: Львівська політехніка, 2017. 236 с. 7. Мороз-Рекотова Л. В. Культура мовлення та виразне читання : навчальний посібник: Видавець Ткачук О. В., 2015. 222 с. 8. Степанова О.І. Культура мовлення та виразне читання: навчально-методичний посібник. Рівне, 2016. 162 с. 9. Фостер Т.К. Читай як професор. Жвавий і захопливий посібник з читання між рядків. Київ: Темпора, 2021, 344 с. **Інтернет-ресурси:** 1. Mova.info: про українську мову, лінгвістику і не тільки: www.mova.info 2. Нова мова: проект розвитку української мови: www.novamova.com.ua

	3. Український правопис: www.pravopys.net 4. Словники он-лайн: www.rozum.org.ua
Тривалість курсу	ІІ семестр, 90 год., 3 кредити
Обсяг курсу	***Денна форма навчання***:34 години аудиторних занять: 16 год - лекційних занять, 18 практичних занять; 56 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після вивчення курсу студенти повинні **знати**: - теоретико-практичні засади культури мовлення, норми сучасної української мови та принципи її основних комунікативних ознак; - норми мовленнєвого етикету; - особливості та специфіку мистецтва виразного читання як одного із складових синкретичної природи театрального жанру; - основні положення засобів логіко-емоційної виразності читання; - жанрову різноманітність дитячої літератури; - особливості аналізу та підготовку до читання й виконання різножанрових творів письменників-класиків та сучасних дитячих письменників. **вміти**: - дотримуватися норм сучасного правопису української мови та здійснювати самоаналіз культури власного усного й писемного мовлення; - використовувати у практичній педагогічній діяльності складові техніки мовлення та деякі методи й прийоми театральної педагогіки; - підбирати різножанрові твори для читання дітям дошкільного віку, враховуючи психолого-педагогічні особливості їхнього розвитку; - самостійно опрацьовувати партитуру твору для виразного читання, враховуючи специфіку жанру; - майстерно виконувати літературні твори для дітей, враховуючи структурні елементи техніки мовлення, засоби мовної та логіко-емоційної виразності читання; - здійснювати театралізовану постановку літературного твору для дітей чи з дітьми, враховуючи алгоритм розробки сценарію п'єси на основі художнього тексту; - надавати фахові теоретико-практичні консультації батькам дітей дошкільного віку з теми «Підбір творів для читання дітям та особливості майстерності виконання творів». Загальні компетентності: ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК6 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7 Здійснення безпечної діяльності. ЗК8 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт Спеціальні компетентності:

	СК9 Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів). СК10 Здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими. СК12 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку елементарних уявлень про різні види мистецтва та засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності в різних видах мистецтва СК13 Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах. СК15 Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу.
Програмні результати навчання	РН9 Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм. РН12 Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії РН14 Формувати компетентності у просторі освітніх напрямів роботи закладу дошкільної освіти через організацію самостійної творчої діяльності (ігрової, художньо-естетичної) дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку РН17 Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур РН20 Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти
Ключові слова	Культура мовлення, мовленнєвий етикет, мовленнєва компетенція, вербальне і невербальне спілкування, техніка мовлення, голос, дикція, інтонація, наголос, паузи.
Формат курсу	Очний (денний). Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці.
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру із врахуванням поточної успішності.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань зі сучасної української мови, культури мовлення, методики розвитку рідної мови, літератури для дітей дошкільного віку достатніх для

	сприйняття категоріального апарату з дисципліни.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, інтерактивні вправи, творчі індивідуальні, групові та підгрупові завдання, декламування, інсценізація. Інноваційні методи: гейміфікація, мозковий штурм, метод проєктів, використання цифрових технологій**.**
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, проектор. Наявність інтернет- зв'язку .
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	**Денна форма навчання** Оцінювання знань відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання. Оцінювання знань студентів здійснюється впродовж семестру за 100-бальною шкалою за такими видами робіт: - модульні контрольні роботи. Передбачено дві модульні контрольні роботи. Студент за одну контрольну роботу може отримати максимально 25 балів (25х2=50); - практичні заняття. За виконання практичних занять студент може впродовж семестру отримати 35 балів. Передбачено 7 практичних занять. За одне практичне заняття студент отримує 5 балів. - самостійна робота. За самостійну роботу впродовж семестру студент набирає 15 балів. Студенти можуть самостійно опрацювати онлайн-курс відповідної тематики . У разі отримання сертифікату – 5 балів Очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями і характеризуватимуться самостійність суджень та вмінням робити власні висновки. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату, обману. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студент заохочується до використання також й іншої літератури, якої немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. **Критерії оцінювання результатів навчання** **90 – 100 б. –** здобувач повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно викладати зміст, має глибокі, міцні, систематичні знання всіх питань навчальної дисципліни, розуміє їх значення для своєї професійної підготовки; виконав усі завдання кожної теми та модульного поточного контролю. **81 – 89 б.** - здобувач грамотно і по суті викладає програмний

	матеріал, застосовує теоретичні знання при виконанні практичних завдань, однак допускає незначні неточності, засвоїв більшість тем навчальної програми, вміє самостійно викладати зміст всіх питань навчальної дисципліни; виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю. **71 – 80 б**. - здобувач добре знає програмний матеріал, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, самостійно обирає метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату, не завжди вміє вільно викладати зміст всіх питань навчальної дисципліни; виконав більшість завдань кожної теми та модульного поточного контролю. **61 – 70 б**. – здобувач засвоїв тільки основний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не знає окремих деталей, припускається неточностей, порушує послідовність у викладі матеріалу, може розв'язувати типові завдання за зразком, але допускає помилки, виконав окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю**.** **51 - 60 б.** - здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взвємозвя'зок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні тези теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може; відчуває труднощі під час виконання практичних завдань, виконав лише деякі завдання кожної теми та модульного контролю. **21 – 50 б. –** здобувач не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, з великими труднощами виконує практичні завдання, знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу; не виконав практичні завдання та завдання модульного поточного контролю. **0 – 20 б. -** необхідний повторний курс з навчальної дисципліни
Питання до заліку	1. Культура мови як наука і навчальна дисципліна. Мова, мовлення, мислення. Функції мови і мовлення. 2. Комунікативні ознаки культури мовлення. 3. Культура мовлення. Мовленнєвий етикет та причини мовленнєвих помилок. 4. Мовленнєва діяльність педагога як елемент професійної діяльності. Публічний виступ і культура мовлення. 5. Шляхи досягнення багатства і різноманітності мовлення. Вимоги до усного мовлення. 6. Інформативне, аргументуючи і дискусійне мовлення. 7. Культура писемного мовлення. Текст як одиниця мовлення. 8. Етикетні формули та звертання. Ділова етика. 9. Культура педагогічного спілкування. Основні прийоми встановлення контакту з аудиторією. 10. Культура публічної монологічної мови. Родо-жанрова диференціація монологічної публічної мови. 11. Культура професійної діалогічної мови. Ділова бесіда як різновид професійної діалогічної мови. 12. Телефонна розмова як різновид професійної діалогічної мови.

	Культура ведення телефонної розмови. 13. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії. 14. Значення правильного мовного дихання для читця. Типи дихання. 15. Значення голосу для читця. Постановка і якості розвиненого голосу. Гігієна голосу. 16. Дикція. Система роботи над удосконаленням дикції. 17. Органічні та неорганічні вади мовлення, їх причини. 18. Значення орфоепії для читця. Причини порушення орфоепічних норм у мовленні. 19. Мовні такти, їх значення для процесу читання, мовлення. 20. Інтонація як мовне явище на слуховому рівні сприймання. Значення та функції інтонації у виразному читанні. 21. Паузи. Класифікація пауз. Тривалість пауз. 22. Мелодика мовлення, її значення у виразному читанні. Основні мелодичні зміни та позначення на письмі. 23. Темп мовлення, його значення для процесу мовлення. Творення темпу і темпоральні зміни. 24. Невербальні засоби спілкування. Міміка. Використання невербальних засобів спілкування вчителем початкової школи. 25. Позамовні засоби виразності (поза, жести). Відповідність міміки і жестів логічній і емоційній насиченості твору. 26. Розмітка тексту знаками партитури.
Опитування	Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано після вивчення курсу.

Схема курсу денної форми навчання

Тиждень	Тема занять	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовий модуль І. Культура мовлення у педагогічній роботі			
1.	**Тема 1. Культура мовлення як навчальна дисципліна.** Мова і мовне спілкування. Літературна мова. Культура мови. Культура мовлення. Культура спілкування. ,Етика професійного спілкування та педагогічна комунікація. Міжособистісні взаємини у спілкуванні. Культура мовлення в роботі педагога. Українська мова серед інших мов світу. Мовна ситуація в Україні.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
2.	**Тема 2. Мова і мовлення. Мовна норма як канон мовлення.** Мова як засіб спілкування. Функції мови. Літературна мова і норми літературної мови. Мовна норма. Критерії мовної норми. Типи мовних норм. Сильні і слабкі мовні норми. Норма літературної мови і нормативне мовлення.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	

	Двоякість літературних норм. Основні ознаки культури мовлення. Комунікативні якості культури мови.		
3.	**Тема 3. Культура професійної комунікації.** Слово і педагогічна майстерність. Стиль мовлення. Індивідуальний стиль мовленнєвої поведінки. Імпровізаційність, організація діалогу, експресивність. Образність і метафоричність слова. Комунікативна техніка – основа педагогічної техніки. Педагогічне мовлення. Комунікативна поведінка педагога.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
4.	**Тема 4. Культура монологічного і діалогічного мовлення.** Монолог. Діалог. Бесіда. Види бесід. Контакт. Типи контактів. Невербальні засоби спілкування. Публічний виступ.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год.	
5.	**Тема 5. Мовленнєвий етикет.** Мовний етикет. Етикет. Мовленнєва етика. Етика, мовний етикет, мовленнєвий етикет. Словесний рівень етикету. Різновиди мовленнєвих ситуацій. Тональності спілкування. Поради для етикетного спілкування. Рекомендації для адресанта і адресата.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 5 год.	
6.	**Модульна контрольна робота 1.**	Практичне заняття – 2 год.	
Змістовий модуль ІІ. Техніка мовлення та виразне читання			
7.	**Тема 7. Техніка мовлення. Засоби логіко-емоційної виразності читання.** Техніка мовлення. Засоби логіко-емоційної виразності мовлення. Невербальна комунікація: оптико-кінетична система, паралінгвістична система, екстралінгвістична система. Елементи техніки мовлення.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 5 год.	
8.	**Тема 8. Дихання. Типи дихання. Голос**. Основні властивості добре поставленого голосу. Голосовий апарат. Органи мовлення.	Лекція – 2 год., самостійна робота – 5год.	
9.	**Тема 9. Вправи на дихання**. Вправи на постановку голосу.	Практичне заняття – 2 год.	
10.	**Тема 10. Дикція. Орфоепія.** Засоби логіко-емоційної виразності. Інтонація, пауза, словесний наголос. Темп. Темпоритм.	Лекція – 2 год., самостійна робота – 5год.	
11.	**Тема 11.** Вправи на дикцію. Вправи з орфоепії.	Практичне заняття – 2 год.	
12.	**Тема 12. Текст. Мистецтво читання тексту.** Текст: поняття, особливості. Мовні засоби тексту. Рівні тексту. Одиниці тексту. Категорії тексту. Функції тексту. Різновиди	Лекція – 2 год., самостійна робота – 5 год.	

	тексту.		
13.	**Тема 13.** Читання текстів за знаками партитури.	Практичне заняття – 2 год.	
14.	**Тема 14. Твір. Мистецтво розуміння твору. Читання як розуміння.** Твір. Пізнання твору – «читання-спілкування». Розуміння твору через читання тексту (інтерпретація). Проекція тексту. Літературне мислення. Сприймання художнього тексту. Завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності засобами художньої літератури.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 5 год.	
15.	**Тема 15. Культура мовлення, читання, декламування.** Формування і розвиток навички читання у ЗДО. Літературознавча пропедевтика і досвід читацької діяльності. Розвиток творчої діяльності на основі прочитаного. Культура мовлення, читання, декламування.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 5 год.	
16	**Тема 16.** Особливості читання творів різних жанрів. Байка. Вірш. Оповідання. Казка. Виразне читання творів. Розмітка тексту знаками партитури. Формування національно-патріотичних почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку засобами художнього слова.	Практичне заняття – 2 год, самостійна робота – 5 год.	
17.	**Модульна контрольна робота 2.**	Практичне заняття – 2 год.	